

סדר הבאת ביכורים למקדש

נערך ע"פ הג"ר שמשון הלוי דינר שליט"א

מצורף לגיליון 'קול מהיכל' 16 חג השבועות תשפ"ג

כשמגיעים להר הבית נוטל כל אחד ואחד סלו על כתיפו, ומשוררים (תהלים קג)
הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֱלֹהֵי הַלְלוּיָהּ בְּרִקְיעַ עִזּוֹ: הַלְלוּיָהּ בְּגִבּוֹרֹתָיו הַלְלוּיָהּ כְּרֹב גְּדֻלוֹ: הַלְלוּיָהּ בַּתְּקֵעַ שׁוֹפָר הַלְלוּיָהּ בְּנִבְלָה וְכִנּוֹר: הַלְלוּיָהּ
בַּתָּף וּמְחֹל הַלְלוּיָהּ בְּמִנִּים וְעוּגָב: הַלְלוּיָהּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמֵעַ הַלְלוּיָהּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: פֶּל הַנְּשִׂמָה תִהְלַל יְהוָה הַלְלוּיָהּ: [יש שאינם מסיימים
כעת פסוק אחרון שבמזמור אלא כשבאים לעזרה].

הלויים עומדים על הדוכן פניהם למזבח ואחוריהם לקהל, ומשכנסו לעזרה מתחילים הלויים לשורר "ארוממך ד" וגו'. י"א שכהנים
נוטלים את הביכורים בידיהם ואח"כ מתחילים הלויים לשיר, וי"א שאין אומרים את השיר עד אחר תנופה והנחה ונתינה לכהן. שיר
של ביכורים אומרים בפה, ואי"צ כלי שיר. י"א שהכהנים תוקעים בחוצרות כמו בשאר שירות על הקרבנות. סדר השיר (תהלים ל):

(מזמור שיר חגגת הבית לדוד): אַרְוֹמְמֶךָ יְהוָה כִּי דָלִיתָנִי וְלֹא שִׁמְחַתְּ אֹיְבֵי לִי: יְהוָה אֱלֹהֵי שִׁעְתֵּי אֲלִיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: יְהוָה הִעֲלִיתָ מִן שָׂאוֹל
נַפְשִׁי הִייתָנִי מִיַּרְדֵּי בּוֹר: וַיִּמְרוּ לִי הַיְהוָה חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזִכְרִי קִדְשׁוֹ: כִּי הִנֵּעַ בְּאִפּוֹ חַיִּים בְּרִצּוֹנוֹ בְּעֶרְבַּ וְלִיּוֹן כִּכְּוִי וּלְפִקֵּר רִנָּה: וְאַנְוִי אֲמַרְתֵּי
בְּשִׁלּוֹי פֶל אֲמוּט לְעוֹלָם: יְהוָה בְּרִצּוֹנְךָ הִעֲמַדְתָּה לְהַרְרִי עַו הִסְתַּרְתָּ פְּנֵיךָ הִייתָ נִבְהַל: אֲלִיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֵל אֲדַנִּי אֲתַחֲנֵן: מַה בָּצַע בְּדַמִּי
בְּרִדְתִּי אֵל שַׁחַת הַיּוֹדֶךָ עִפְרֵי הַנְּגִיד אֲמַתְּךָ: שְׁמַע יְהוָה וְחַנּוּנִי יְהוָה הוּא עֲזָר לִי: הַפְּכֵת מִסְפְּדֵי לְמַחֹל לִי פִתְחַת שָׁקִי וַתִּאֲזָרְנִי שִׁמְחָה: לְמַעַן
יִזְמְרְךָ כְּבוֹד וְלֹא יִהְיֶה לְעוֹלָם אוֹיְבֶיךָ:
(אלו שמביאים ואין קורין - מדלגים כאן)

ניגשים אל המזבח, וי"א שהולכים סמוך לקרן דרומית מערבית. כל אחד קורא בפני כהן בקול רם הפסוק "הגדתני" בעוד הסל על כתיפו.
לא יקרא מעצמו אלא אי מקרא והבעלים עונים אחריו כל מילה. יכול לקרות בעל פה.

נוסח הקריאה (דברים כו): הַגְּדַתִּי הַיּוֹם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְתָּלָנוֹ לָתֵת לָנוּ:
מוריד את הסל מעל כתיפו ואוחזו בשפתותיו, והכהן מניח ידו תחתיו. מניפים את הסל יחד במזרח העזרה ככל התנופות שבמקדש, וי"א
שמותר אף במערב, ויש מתירים אף בצפון או בדרום, ומוליך ומביא (לד' רוחות) ומעלה ומוריד.

אלו שמביאים ואין קורין - מדלגים כאן

בעל הביכורים עוזב את ידו והכהן מניח את הסל בצד המזבח (סדר ההנחה להלן) ואח"כ מחזירו לבעלים, וי"א שאין מניחים כלום עד
אחר הקריאה. וקורא "ארמי אובד אבי" עד "אשר נתת לי ד" בעוד הסל בידו, בקול רם בניגון ובדרך שיר (דברים שם):

אַרְמִי אֹבֵד אָבִי וַיִּרְדַּ מִצְרֵימָה וַיִּגְרֶ שָׁם בְּמַתֵּי מַעֲטָ וַיְהִי-שֵׁם לְגוֹי גְדוֹל עַצּוֹם וְרֹב: וַיִּרְעוּ אֶתְנֵי הַמִּצְרִים וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עֲלֵינוּ עֲבֹדָה
קָשָׁה: וַנִּצְעַק אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת-קִלְנוֹ וַיִּרְא אֶת-עַנְיָנוּ וְאֶת-עַמְלָנוּ וְאֶת-לַחֲצֵנוּ: וַיּוֹצֵאֵנוּ מִמִּצְרָיִם בְּיַד חֲזָקָה
וּבְזֵרַע נְטוּיָה וּבְמַרְא גְדוֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתּוֹת: וַיַּבְאֵנוּ אֶל-הַמְּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן-לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרֶץ זָבַת חֶלֶב וַיְדַבֵּשׁ: וְעַתָּה הִנֵּה הִבְאֵתִי
אֶת-הָרֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר-נִתְּתָה לִי יְהוָה:
יש שקוראים גם דרשות חז"ל בספרי על פסוקים אלו:

**אַרְמִי אֹבֵד אָבִי, וַיִּרְדַּ מִצְרֵימָה וַיִּגְרֶ שָׁם בְּמַתֵּי מַעֲטָ, וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי גְדוֹל, עַצּוֹם וְרֹב:
וַיִּרְדַּ מִצְרֵימָה,** אָנוּס עַל פִּי הַדְּבוּר:

וַיִּגְרֶ שָׁם, מְלַמֵּד שֶׁלֹּא יֵרֵד יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְהַשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֶלָּא לְגוֹר שָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר, וַיֹּאמְרוּ אֵל פֶּרְעָה, לְגוֹר בְּאֶרֶץ בְּאֵנוּ, כִּי אֵין
מְרַעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לְעַבְדֶּיךָ, כִּי כְבֹד הָרָעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, וְעַתָּה יֵשְׁבוּ נָא עַבְדֶּיךָ בְּאֶרֶץ גֹּשׁוֹן:
בְּמַתֵּי מַעֲטָ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, בְּשִׁבְעֵים נֶפֶשׁ יִרְדוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרַיִם, וְעַתָּה שְׁמַךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרֹב:
וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי, מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצִינִים שָׁם:

גְדוֹל עַצּוֹם, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פְּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמָאֵד מְאֹד, וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם:
וְרֹב, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, רִבְבָה כְּצִמְחַח הַשָּׂדֶה נִתְּתִיךָ, וַתִּרְבִּי וַתִּגְדְּלִי וַתִּבְאֵי בְעַדֵּי עַדִּים, שְׂדֵים נָכְנוּ וַשְׁעָרַי צִמְחוּ, וְאֶת עֵרֹם וְעָרְיָה.
וְאֶעֱבֹר עֲלֶיךָ וְאֶקְרָא מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמְיֶךָ, וְאֹמַר לְךָ בְּדַמְיֶךָ חַיִּי, וְאֹמַר לְךָ בְּדַמְיֶךָ חַיִּי:

וַיִּרְעוּ אֶתְנֵי הַמִּצְרִים וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עֲלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה:
וַיִּרְעוּ אֶתְנֵי הַמִּצְרִים, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, הִבֵּה נִתְחַכְמָה לוֹ פֶן יִרְבֶּה, וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ,
וְעֵלָה מִן הָאָרֶץ:

וַיַּעֲנוּנוּ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, וַיִּשְׁמְעוּ עֲלֵינוּ שְׁרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוּ בְּסִבְלָתְכֶם, וַיִּבְּנוּ עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפִרְעָה, אֶת פְּתַם וְאֶת רַעַמְסֵס:
וַיִּתְּנוּ עֲלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפִרְאָה:

**וַנִּצְעַק אֶל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת קִלְנוֹ, וַיִּרְא אֶת עַנְיָנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ:
וַנִּצְעַק אֶל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ,** כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, וַיְהִי בְּיָמֵים הָרַבִּים הֵהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וַיִּאֲנָחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה

ויזעקו, ותעל שועתם אל האלהים מן העבדה :

וישמע יהוה את קולנו, כמה שנאמר, וישמע אלהים את נאקתם, ויזכר אלהים את בריתו את אברהם, את יצחק ואת יעקב : וירא את ענינו, זו פרישות דרך ארץ, כמה שנאמר, וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים : ואת עמלנו, אלו הבנים, כמה שנאמר, כל הבן הילוד היארה תשליכהו וכל הבת תחיון : ואת לחצנו, זה הדחק, כמה שנאמר, וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לחצים אתם : ויוצאנו יהוה ממצרים ביד חזקה ובזרע נטויה, ובמרא גדל, ובאותות ובמפתים :

ויוצאנו יהוה ממצרים, לא על ידי מלאך, ולא על ידי שרף, ולא על ידי שליח, אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו, שנאמר ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה, והפיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה, ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים, אני יהוה :

ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה, אני ולא מלאך. והפיתי כל בכור בארץ מצרים, אני ולא שרף. ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים, אני ולא שליח. אני יהוה, אני הוא ולא אחר :

ביד חזקה, זו הדבר, כמה שנאמר, הנה יד יהוה הויזה במקנז אשר בשדה, בסוסים, בחמרים, בגמלים, בבקר ובצאן, דבר כבד מאד :

ובזרע נטויה, זו החרב, כמה שנאמר, וחרבו שלופה בידו, נטויה על ירושלים :

ובמרא גדל, זו גלוי שכניה, כמה שנאמר, או הנסה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי במסת באתות ובמופתים, ובמלחמה וביד חזקה ובזרע נטויה, ובמוראים גדלים, ככל אשר עשה לכם יהוה אלהיכם במצרים לעיניך :

ובאותות, זה המטה, כמה שנאמר, ואת המטה הזה תקח בידך, אשר תעשה בו את האותות :

ובמפתים, זה הדם, כמה שנאמר, ונתתי מופתים בשמים ובארץ, דם ואש ותימרות עשן :

דבר אחר : ביד חזקה - שמים, ובזרע נטויה - שמים, ובמרא גדל - שמים, ובאותות - שמים, ובמפתים - שמים. אלו עשר מכות שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים, ואלו הן :

דם. צפרדע. כנים. ערוב. דבר. שחין. ברד. ארבה. חשך. מפת בכורות :

רבי יהודה היה נוהג בהם סמנים : דצ"ד עד"ש באח"ב :

[יש שמסויפים גם זה :

רבי יוסי הגלילי אומר : מנין אתה אומר שלקו המצרים במצרים עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות? במצרים מה הוא אומר - ויאמרו החרטום אל פרה : אצבע אלהים הוא. ועל הים מה הוא אומר - וירא ישראל את היד הגדלה אשר עשה יהוה במצרים, וייראו העם את יהוה, ויאמינו ביהוה ובמשה עבדו. כמה לקו באצבע? עשר מכות. אמר מעתה : במצרים לקו עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות : רבי אליעזר אומר : מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של ארבע מכות? שנאמר, ישלח בם חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. עברה - אחת, וזעם - שמים, וצרה - שלש, משלחת מלאכי רעים - ארבע. אמור מעתה : במצרים לקו ארבעים מכות ועל הים לקו מאתיים מכות : רבי עקיבא אומר : מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של חמש מכות? שנאמר, ישלח בם חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. חרון אפו - אחת, עברה - שמים, וזעם - שלש, וצרה - ארבע, משלחת מלאכי רעים - חמש. אמר מעתה : במצרים לקו חמשים מכות ועל הים לקו חמשים מכות :]

ויבאנו אל המקום הזה, ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש :

ויבאנו אל המקום הזה, זה בית המקדש, או יכול זה ארץ ישראל, כשהוא אומר ויתן לנו את הארץ הזאת הרי ארץ ישראל אמור, ומה תלמוד לומר ויבאנו אל המקום הזה, זה בגין בית המקדש.

ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת, בשכר ביאתנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת.

ארץ זבת חלב ודבש, נאמר פאו ארץ זבת חלב ודבש, ונאמר להלן ארץ זבת חלב ודבש, מה להלן ארץ חמשת עממים, אף פאו ארץ חמשת עממים. מפאן היה רבי יוסי הגלילי אומר אין מביאין ביכורים מעבר לירדן, שאינה זבת חלב ודבש.

[להראב"ן ורשב"ץ יש להוסיף גם : **כמה מעלות טובות למקום עלינו : אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים דינו וכו', עד : וננה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו :**]

ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתת לי יהוה :

ועתה, מיד : הנה, בשמחה, הבאתי, משלי : את ראשית פרי האדמה, מפאן אמרו יורד אדם לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה אשכול שביכר רמון שביכר קושרין אותו בגמי ואומר הרי אלו ביכורים.

אשר נתת לי יהוה, מפאן אמרו האפוטרופוס והעבד והשליח ואשה וטומטום ואנדורוגינוס מביאין ואין קורין שאין יכול לומר אשר נתת לי ה'.

בס' אחרית השנים להאדר"ת זצ"ל כתב לברך : ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על הבאת ביכורים :

מניח הסל בצד המזבח [וי"א שהכהן מניחם], בקרן דרומית מערבית, בדרומה של קרן, ולהגר"א בחודה. צריך שיגע הסל במזבח, [וי"א שאי"צ]. י"א שלאחר הנחה ונתינה לכהן משוררים הלויים "ארומך ד' כי דליתניי" וגוי' (תמצא לעיל). משתחוה בפשוט ידים ורגלים ופניו כלפי ההיכל. פירות הביכורים ניתנים לכהנים אנשי משמר.

ובת קול יוצאת ומברכתו תזכה לשנה הבאה ותביא כהיום הזה *** מי שלא ראה שמחת ביכורים לא ראה שמחה מימינו (הדר זקנים עה"ת פ' כי תבוא בשם ירושלמי)